

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
INSTYTUT PEDAGOGIKI, KUJAWSKA SZKOŁA WYŻSZA WE WŁOCŁAWKU
(POLSKA)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. JANA KASPROWICZA W INOWROCŁAWIU
(POLSKA)
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

V Міжнародної конференції

17 листопада 2022 року

**До 20-річчя з дня створення
кафедри професійної освіти
КНУБА**

***м. Київ
КНУБА***

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 4 від 23 грудня 2022 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали V Міжнародної конференції (17 листопада 2022 року) до 20-річчя з дня створення кафедри професійної освіти КНУБА. – Київ: Київський національний університет будівництва і архітектури, 2023. – 408 с.

ISBN 978-617-8007-89-8

У матеріалах V Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

ISBN 978-617-8007-89-8

© КНУБА, 2023

логічного мислення, вироблення вмінь комплексного розв'язання проблем, спонукають до саморозвитку та самореалізації в подальшу житті.

Список використаних джерел

1. Горошкіна, О.М. Особливості використання інтерактивних методів на уроках української мови. Українська мова і література в школі, 2013. № 4
С. 3, 7–10.
2. Когут О. Інноваційні технології навчання. Тернопіль : Астон. 2005.
200 с.
3. Пироженко Л. В., Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво. А.С.К., 2004. 192 с.
4. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. / Г. О. Сиротенко – Х. : Основа, 2003. 164 с .

УДК 796.071.4

Ляшенко Алла Олексіївна,

*старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту
Київського національного університету
будівництва і архітектури*

РЕАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ТА ОРГАНІЗАТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТИВНИХ ПЕДАГОГІВ

У спорті системний підхід для вивчення різних об'єктів і процесів використовував, зокрема, Платонов В.М. [1].

У тренерській діяльності слід розрізняти два якісно різних рівня взаємодії:

1) соціально-психологічний, заснований на поведінці спортсменів, тренера, на психологічній сумісності, спільності інтересів і т.п.;

2) функціональний, у основі котрого лежить рівень функціональної (фізичної, технічної та ін.) підготовки спортсменів.

Перший тип взаємодії проявляє себе у відносинах між спортсменами, між спортсменами й тренером, другий тип – при вирішенні якихось рухових задач, наприклад у грі.

Взаємодіючі частини системи можуть бути простими і складними. У першому випадку вони називаються елементами, а у другому – підсистемами. Підсистема може бути розділена без суттєвої втрати її функцій, а елемент – ні. Наприклад, трійка нападаючих у хокейній команді є підсистемою хокейної команди, і видалення одного з гравців з поля не залишає можливість двох інших нападаючих виконувати свої функції, у той час як окремих гравець у випадку поламання своєї ключки не матиме такої можливості. Отже, гравець та ключка є елементами системи хокейної команди.

Розрізняють внутрішнє й зовнішнє середовище системи. Наприклад, для ігрової команди гравці, зв'язки між ними будуть внутрішнім, а оточуючі глядачі - зовнішнім середовищем.

Якщо ми у якості системи розглядаємо техніку рухів спортсмена-плавця під час плавання, тоді у якості середовища можна розглядати воду й повітря. У спортсмена-лижника під час пересування на лижах середовищем будуть сніг, повітря, об'єкти на місцевості. Якщо ж ми будемо вивчати поведінку плавця чи лижника у команді, тоді у якості середовища будуть розглядатись оточуючі їх спортсмени. У першому випадку мова йде про середовище фізичне, а у другому – соціальне. У першому випадку при розгляді взаємодії спортсмена із середовищем ведуче значення мають закони кібернетики, гідродинаміки й біомеханіки спорту, а у другому – соціальні і психологічні закономірності.

У діяльності тренера у якості внутрішніх обмежень можуть виступати вікові особливості організму спортсмена, закономірності розвитку спортивної форми, рівень спортивно-технічної підготовки спортсмена і т.д., а у якості зовнішніх обмежень – планові завдання організації на підготовку розрядників і майстрів спорту, система оцінки діяльності тренера, система змагань і відбору спортсменів і т.д. Тренер у своїй діяльності повинен обов'язково орієнтуватись як на зовнішні, так й на внутрішні обмеження. Ігнорування внутрішніх обмежень призводить до перевантажень спортсменів, зривів у підготовці, до постановки нереальних цілей.

Однією з ознак є належність систем до «поверхів» нашого реального світу. За цією ознакою системи можна розділити на системи неживої та живої (біологічні) природи і системи суспільні (громадські), або соціальні. До першого типу систем відносяться , наприклад, усі спортивні снаряди, до другого – організм спортсмена, до третього – група спортсменів, команда.

Якщо у роботі спортивного снаряду ведучими є закони механіки, тоді в управлінні рухами спортсмена на цьому снаряді – закони кібернетики й біомеханіки. У становленні і розвитку спортивної форми важливу роль грають біологічні закономірності розвитку організму, а у діях спортивної команди – соціальні закони формування і розвитку особистості і колективу. Все це суттєво ускладнює управлінську діяльність тренера.

Системи можуть бути розділені за характером їх походження на природні й штучні. У якості перших у спорті можна назвати організм спортсмена, кліматичні умови, оточуюче середовище, в котрому відбуваються заняття спортом. Другими є спортивні снаряди, команди, система тренувальних навантажень, система змагань, система відбору спортсменів та ін. особливістю останніх систем є те, що структура їх будується по волі людини, котра їх створює (наприклад, склад команди, склад учасників змагань, система відбору спортсменів і т.д.).

Системи можуть також бути класифіковані за ступенем їх складності і поведінки [2]. За складністю розрізняють прості, складні й дуже складні

системи. До систем першого типу можна віднести усі спортивні снаряди, набір карток для жеребкування команд і т.п., до систем другого типу – систему проведення якихось змагань, електронне табло на стадіоні. До систем третього типу відносяться: організм спортсмена, група спортсменів, команда, добровільне спортивне товариство і т.п.

За поведінкою системи поділяють на детерміновані та імовірнісні. До детермінованих систем відносяться усі спортивні снаряди (якщо вони справні), секундомір, електронне табло і т.п.

До імовірнісних відносяться: спортсмен, спортивна команда, група спортсменів, яка стоїть на старті забігу чи запливу, команда, котра приймає участь у грі, і т.п. Тому результат дій тренера чи команди завжди має імовірнісний характер – чи це стосується навчання техніці, розвитку фізичних якостей, росту спортивних результатів чи виступу команди на змаганнях.

Системний підхід у діяльності тренера реалізується наступним чином:

1) тренер сприймає свою спортивну команду чи тренувальну групу спортсменів як деяку цілеспрямовану систему. Це означає, що спортсмени займаються даними видами спорту з метою досягнення певних спортивних результатів, а не тільки заради зміцнення здоров'я, формування рухових навичок і розвитку фізичних якостей;

2) процес тренування сприймається тренером як цілеспрямований, імовірнісний, такий, що має складну структуру і певну ієрархію. Це перш за все означає, що учбово-тренувальна і виховна робота, котра ведеться з командою чи тренувальною групою, орієнтується на певні цілі у виді результатів по технічній, фізичній, тактичній підготовці, а також у виді конкретних результатів, на конкретних змаганнях. У зв'язку з цим у оцінку дій тренера і спортсменів вводять поняття про доцільність тих чи інших заходів, вправ, засобів тренування і т.д. Сприйняття тренером процесу тренування як імовірнісного каже про те, що він передбачає деякі відхилення

від запланованих результатів, не може повністю гарантувати досягнення поставлених цілей;

3) розгляд процесу тренування у цілому при виділенні його частин. З метою аналізу структури тренувального процесу тренер виділяє його окремі елементи і частини (технічну, фізичну, тактичну і т.д. підготовку), розглядаючи їх як відносно самостійні, але разом з тим такі, що знаходяться у тісному взаємозв'язку один з одним. Таким же чином розглядається тренування спортсмена на будь-якому з окремих етапів підготовки, у тижневому тренувальному циклі, тренувальному заняття;

4) дотримання принципу відповідності структури процесу спортивної підготовки та його організації. Ця вимога виконується тоді, коли на кожному з етапів підготовки (початкова підготовка, поглиблена спортивна спеціалізація і т.д.) застосовується найбільш повно відповідна цілям і задачам підготовки форма організації учбово-тренувального процесу. Наприклад, на етапі початкової підготовки – групова, на етапі поглибленої спортивної спеціалізації – групова і індивідуальна, на етапі спортивного вдосконалення – індивідуально-групова, на етапі найвищої спортивної майстерності – переважно індивідуальна;

5) виділення взаємодії як системоутворюючого фактору. Ця вимога системного підходу реалізується тренером шляхом налагодження взаємодії на наступних рівнях: між спільно працюючими тренерами, між тренерами і спортсменами, між спортсменами, між спортсменом і спортивним снарядом (чи середовищем). Крім того, як взаємодіючі тренером розглядаються засоби тренування і відновлення, тренувальні вправи і т.д.;

6) врахування ресурсів, можливостей і обмежень. Постановка цілей і задач, а також проведення усього процесу підготовки спортсменів базується на основі ресурсів можливостей. При цьому у якості основного ресурсу розглядаються спортсмени, а не матеріальна база чи фінансування. При роботі на рівні початкової підготовки та поглибленої спеціалізації спортсмени як ресурс розглядаються через кількість тих, хто займається, а на

більш високих рівнях (іноді й переважно) і через степінь їх обдарованості. Підвищення якості учбово-тренувальної й виховної роботи та впровадження передових форм організації праці розглядаються як найважливіший ресурс.

Можливості досягнення поставлених цілей та вирішення поставлених задач узгоджуються із обмеженнями – внутрішніми та зовнішніми, тобто планування, організація і проведення учбово-тренувального процесу здійснюються на основі врахування перш за все вікових, статевих й індивідуальних особливостей організму спортсменів, а також на основі врахування конкретних умов навчання, побуту, матеріально-технічного та іншого забезпечення процесу тренування, наявності часу для тренування і т.д.;

7) врахування «людського фактору». Ця вимога системного підходу реалізується на основі використання тренером у своїй роботі досягнень соціальної психології, теорії і практики ідейного виховання спортсмена, застосування засобів і методів психологічної й морально-вольової підготовки із урахуванням конкретних властивостей особистості спортсмена, його вікових, статевих, індивідуальних особливостей [3,4].

Список використаних джерел

1. Платонов В.Н. Современная спортивная тренировка. – Киев: Здоров'я, 1980. 334с.
2. Бир С. Кибернетика и управление производством. – Москва: Изд-во физ.-мат. лит-ры, 1963. 274с.
3. Жмарёв Н.В. Системный подход и целевое управление в спорте. – Киев: Здоров'я, 1984. 142с.
4. Жмарёв Н.В. Управленческая и организаторская деятельность тренера. – Киев: Здоров'я, 1986. 128с.

<i>Корчова Галина Леонідівна, Бородін Андрій Олексійович</i>	
БУЛІНГ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ	142
<i>Корчова Галина Леонідівна, Отрошко Поліна Анатоліївна</i>	
ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ..	146
<i>Коханець Анна Сергіївна</i>	
ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ЗАРУБІЖНІЙ ТА ВІТЧИЗНЯНІЙ НАУЦІ	151
<i>Красильник Юрій Семенович</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ eduSCRUM-ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (БУДІВНИЦТВО ТА ЗВАРЮВАННЯ)».....	157
<i>Красильник Юрій Семенович, Мельниченко Павло В'ячеславович</i>	
AGILE-ПІДХОДИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (БУДІВНИЦТВО ТА ЗВАРЮВАННЯ)»	163
<i>Красницька Анжела Віталіївна</i>	
ТЕНДЕНЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНОГО ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА У НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....	168
<i>Ланге Оксана Вікторівна</i>	
ПРОБЛЕМАТИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В КОЛЕДЖІ ТА ШКОЛІ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ	173
<i>Лапаєнко Світлана Володимирівна</i>	
ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СФЕРИ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	177
<i>Ломачук Людмила Анатоліївна</i>	
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ РОБОТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (З ВЛАСНОГО ДОСВІДУ)	182
<i>Ляшенко Алла Олексіївна</i>	
РЕАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ТА ОРГАНІЗАТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТИВНИХ ПЕДАГОГІВ.....	187

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

V Міжнародної конференції

До 20-річчя з дня створення
кафедри професійної освіти
КНУБА

(Київ, 17 листопада 2022 року)

Формат 60×84 1/16. Тираж 100 пр. Ум. друк. арк. 27,5. Зам. № 1188.

Видавець і виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Предславинська, 28

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.